

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการจัดการศึกษาวิชาชีพ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาวิชาชีพ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย กลุ่มบุคลากรทางการศึกษาจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน กลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มผู้นำศาสนา ได้แก่ เจ้าอาวาส กลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธาน กลุ่มแม่บ้าน ประธานกลุ่มหนุ่มสาว และกลุ่มประชาชน รวมจำนวนทั้งสิ้น 227 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เชิงพรรณนา ซึ่งสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

สรุป

1. ด้านสถานภาพของผู้ตอบ พบว่า ในกลุ่มบุคลากรทางการศึกษาจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอดอยสะเก็ด เป็นกลุ่มครูศูนย์การเรียนชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือ ครูอาสาสมัคร การศึกษานอกโรงเรียน และผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอดอยสะเก็ด สำหรับกลุ่มผู้นำชุมชนมีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด รองลงมาคือ ประธานกลุ่มแม่บ้านและประธานกลุ่มหนุ่มสาว ในส่วนของกลุ่มประชาชนมีผู้ประกอบอาชีพ เกษตรกรมากที่สุด รองลงมา อาชีพรับจ้าง อาชีพแม่บ้าน อาชีพรับราชการ อาชีพค้าขาย และเป็นนักศึกษา ตามลำดับ

2. ด้านความต้องการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนชุมชนตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอดอยสะเก็ดและกำนันตำบลป่าเมี่ยง ให้ความสำคัญและต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาวิชาชีพในทุกขั้นตอนของทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน

และด้านการประเมินผล โดยพร้อมให้การช่วยเหลือสนับสนุนในด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่ และต้องการให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาวิชาชีพ เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการศึกษาวิชาชีพ การจัดกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ ซึ่งจะสามารถช่วยแก้ปัญหาด้านการอาชีพของชุมชนอย่างแท้จริง

สำหรับกลุ่มบุคลากรทางการศึกษาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส กลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานกลุ่มแม่บ้าน ประธานกลุ่มหนุ่มสาว และหัวหน้าหรือตัวแทนครอบครัว ที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีความต้องการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพด้านการวางแผนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยต้องการมีส่วนร่วมในเรื่อง การประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษาวิชาชีพของศูนย์การเรียนชุมชนอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการสนับสนุนงบประมาณในการจัดฝึกอบรม และการติดต่อประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยต้องการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรวิชาชีพในศูนย์การเรียนชุมชน และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณในการฝึกอบรมตามลำดับ

ส่วนความต้องการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยต้องการมีส่วนร่วมในเรื่อง การประเมินผลสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน และการประเมินด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน อยู่ในอันดับหนึ่งเท่ากัน รองลงมาคือมีส่วนร่วมในการประเมินครูศูนย์การเรียนชุมชน

3. ด้านข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลป่าเมี่ยง อำเภอคอยสะเถ็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ควรจัดหางบประมาณในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง มีการติดตามผลการฝึก ควรขยายเวลาเรียนให้มากขึ้นและเพิ่มการฝึกงานที่สถานประกอบการ ควรสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและควรเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น วิทยากรที่มาบรรยาย ให้ความรู้ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ควรมีการสำรวจความต้องการ ความคิดเห็นของคนในชุมชนก่อนการฝึกอบรม และครูศูนย์การเรียนชุมชนควรเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

4. รูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลป่าเมี่ยง อำเภอค้อยสะเท็ด จังหวัดเชียงใหม่ ควรมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. มีคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งมาจากการคัดเลือกประกอบด้วยบุคคลจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ ตัวแทนจากประชาชนทั่วไป จำนวน 2 คน ตัวแทนจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ครูอาสา และผู้อำนวยการ จำนวน 3 คน ตัวแทนกลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 6 คน ตัวแทนกลุ่มผู้นำศาสนา ได้แก่ พระสงฆ์ จำนวน 2 รูป ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน และตัวแทนจากกลุ่มแม่บ้าน จำนวน 2 คน

2. คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเลือกสมาชิกของคณะกรรมการฯ 1 คน เป็นประธานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

3. การบริหาร จัดการ การตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ใช้เสียงส่วนใหญ่จากการประชุมของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

4. คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต้องกำหนดนโยบาย แนวทางการจัดการศึกษาวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

5. คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจัดทำโครงการจัดการศึกษาวิชาชีพโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

- ประชุมปรึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ฝ่ายสำรวจสภาพปัญหาข้อมูลพื้นฐานความต้องการของชุมชน ฝ่ายวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ฝ่ายวางแผนและจัดทำโครงการ ฝ่ายงานธุรการ ฝ่ายสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์งบประมาณ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ฝ่ายประเมินผล ฝ่ายกำกับดูแลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ฝ่ายประสานงาน ติดต่อกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ฝ่ายจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ฝ่ายพัฒนาบุคลากร ฝ่ายอาคารสถานที่ และฝ่ายจัดทำข้อมูล

- ดำเนินการสำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยคณะกรรมการฝ่ายที่รับผิดชอบ

- ประชุมปรึกษาหารือระหว่างคณะกรรมการเพื่อจัดทำหลักสูตรวิชาชีพ สรุปลงแผนและจัดทำแผนงาน โครงการ

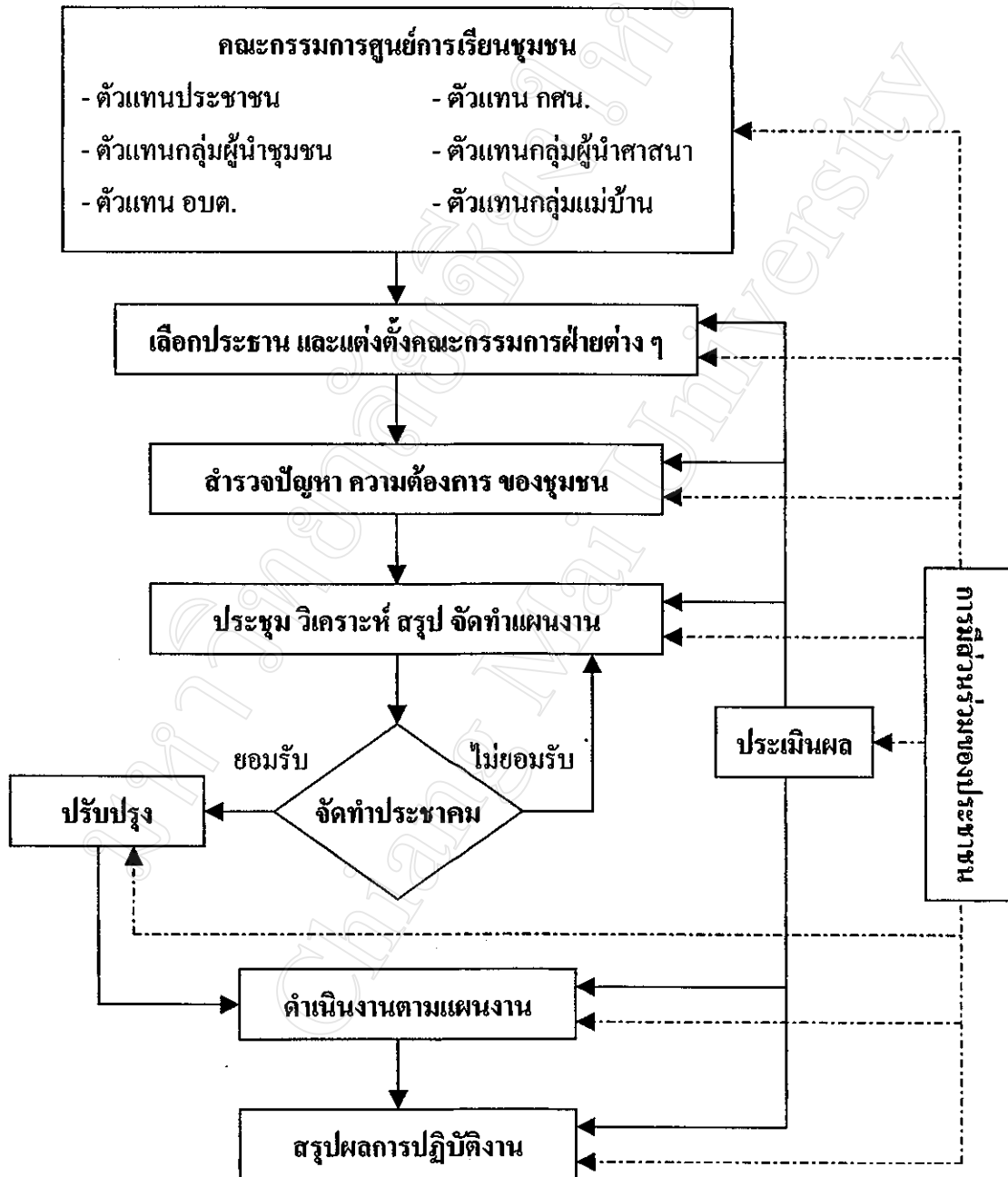
- ดำเนินการจัดทำประชาคมหมู่บ้าน ตำบล เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ แนวทางจากชุมชนและนำมาปรับปรุงแก้ไข

- ดำเนินการจัดการศึกษาวิชาชีพให้เป็นไปตามแผนงาน โดยยึดถือตามโครงการและแผนการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน

- ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ รวมทั้งการติดตามผู้เรียนภายหลังจากจบการศึกษาเพื่อนำผลไปสู่การพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงต่อไป ซึ่งอาจกระทำโดยใช้แบบสอบถาม การประชุมร่วมกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานและผู้ติดตาม ใช้แบบสอบถาม การสังเกต ผู้เรียนหลังจากจบการศึกษา โดยมีการติดตามผลเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง แล้วสรุปรายงานผลการปฏิบัติงาน จัดทำรายงานเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

โดยในทุกขั้นตอนควรให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงาน การจัดการศึกษาวิชาชีพ ด้านต่าง ๆ ด้วย ได้แก่ การสนับสนุนและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการศึกษาวิชาชีพต่าง ๆ การสนับสนุนและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล

รูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลป่าเมี่ยง
อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการจัดการศึกษาวิชาชีพ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลป่าเมี่ยง อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้ มีประเด็นที่สำคัญควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความต้องการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพ ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลป่าเมี่ยง อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านต่าง ๆ ซึ่งพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพทั้งในด้านการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น และมีความต้องการมีส่วนร่วมในเรื่องการประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษาวิชาชีพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือเรื่องการสนับสนุนงบประมาณในการจัดฝึกอบรม ซึ่งเมื่อพิจารณาจากลักษณะดังกล่าวแล้ว อาจเนื่องจากปัจจัยหลาย ๆ ประการ ทั้งด้านสภาพของแต่ละบุคคลที่มีความต้องการที่จะร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ต้องการที่จะเป็นผู้ที่มีความสำคัญ ต้องการที่จะได้รับผลประโยชน์ ต้องการที่จะทดลองทำแตกต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับอำนาจ อนันตชัย (2526, หน้า, 132) ที่กล่าวถึงสภาพความต้องการความปรารถนาที่จะร่วมมือกันทำงานต่าง ๆ ต้องพิจารณาถึงลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นด้วย นอกจากนี้ยังมีสาเหตุ ปัจจัย หรือเงื่อนไขด้านสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ดังที่โคเฮน และอัฟฮอฟ (John M Cohen และ Norman T. Uphoff อ้างใน นกขมไพบูลย์, 2529, หน้า, 15) ได้กล่าวถึง ผลจากสภาวะแวดล้อมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า ได้แก่ ปัจจัยทางกายภาพและชีวภาพ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการเมือง ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางวัฒนธรรม และปัจจัยทางด้านประวัติศาสตร์

2. รูปแบบของการจัดการศึกษาวิชาชีพ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลป่าเมี่ยง อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้มีลักษณะที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 แนวทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า, 12-16) ในด้านต่าง ๆ ทั้งเรื่องการจัดถือความสำคัญของผู้เรียน กระบวนการจัดการศึกษา กระบวนการเรียนรู้ การประเมินผล การจัดทำหลักสูตร โดยเฉพาะในมาตรา 29 ที่ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน นอกจากนี้รูปแบบของการจัดการศึกษาวิชาชีพ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลป่าเมี่ยง ยัง

สอดคล้องกับนโยบายเกี่ยวกับด้านการศึกษาของรัฐบาลที่ พ.ศ.ท.ทักษิณ ชินวัตร (กวี วงศ์พุดธิ, 2544, หน้า, 52-54) แสดงไว้ต่อรัฐสภา ถึงการจัดฝึกอบรมวิชาชีพในระดับท้องถิ่นว่า ผู้จัดจำเป็น ต้องศึกษาความต้องการของคนแต่ละกลุ่ม แต่ละบุคคลให้แน่ใจว่า เขาต้องการอะไรและจัดให้ เหมาะสมกับความต้องการของเขาด้วย รวมทั้งสอดคล้องกับกระบวนการบริหารและการจัดการ ศึกษาของกรมการศึกษานอกโรงเรียน (2540, หน้า, 16) ในด้านต่าง ๆ ทั้งการสำรวจข้อมูลความ ต้องการของชุมชน ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหาร การจัดการ ศูนย์การเรียนชุมชน และเพื่อใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงกับ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การวิเคราะห์และจัดทำข้อมูลพื้นฐาน จัดลำดับความสำคัญ วิเคราะห์ ความเหมาะสมและปัจจัยพื้นฐานในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนชุมชน การประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนการ ดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชนร่วมกับ คณะกรรมการศูนย์การเรียน การปฏิบัติตามแผน การนิเทศน์และติดตามผล และการสรุปผลและ รายงานผลการดำเนินงาน และสอดคล้องกับควงทิพย์ แก้วประเสริฐ (2543) ที่เน้นการมีส่วนร่วม ของชุมชน การตอบสนองความต้องการของชุมชน รวมทั้งการประสานงานกับภายในคณะ กรรมการที่มีจากทุกฝ่าย ในการพัฒนารูปแบบในการจัดศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนชุมชน

อย่างไรก็ตามการนำรูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในศูนย์การเรียนชุมชนตำบลป่าเมี่ยงดังกล่าวไปปฏิบัติใช้ ควรต้องพิจารณาถึงสภาพความต้องการ ในการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงด้วย เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาวิชาชีพโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลป่าเมี่ยง อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึก โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำอื่น ๆ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส ประธานกลุ่มแม่บ้านกลุ่มหนุ่มสาว และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
2. ควรมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญและ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาวิชาชีพ
3. ควรมีการประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ภายหลังจากดำเนินงานอย่างค่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัย หลักสูตรของจัดการศึกษาวิชาชีพ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอคอยสะแก๊ว จังหวัดเชียงใหม่
2. ควรมีการศึกษาวิจัย การจัดการศึกษาวิชาชีพ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนอื่น ๆ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University